

Uudenmaan ympäristökeskus

Uudenmaan ympäristökeskus
Nylands Miljöcentral

Saap 08. 05. 2009
Anl

UUS-2006-R-32-531

YVA NYSTRÖM

Viite: Uudenmaan ympäristökeskuksen lausuntopyyntö 6.3.2009 / UUS-2006-R-32-531

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA KOSKIEN NORD STREAM AG:N HANKETTA RAKENTAA VENÄJÄN JA SAKSAN LÄPI KAKSI MERENALAISTA MAAKAASUPUTKEA SUOMEN TALOUSVYÖHYKKEEN LÄPI

Hanke ja sen ympäristövaikutusten arviointiselostus koskevat maa- ja metsätalousministeriön tehtävääalueiden osalta lähinnä vaikutuksia kalastoon, kalastukseen ja merinisäkkäisiin. Tämän osalta maa- ja metsätalousministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Maa- ja metsätalousministeriö on lausunut aiheena olevasta asiasta aikaisemmin ympäristöministeriölle 9.1.2009 (2817/432/2006) ja 19.12.2007 (3158/432/2007) sekä Uudenmaan ympäristökeskukselle 30.1.2007 (4851/432/2006). Nyt Uudenmaan ympäristökeskus on varannut mahdollisuuden lausunnon antamiseen Venäjän ja Saksan välinen merenalainen maakaasuputki Suomen talousvyöhykkeellä –hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ja koko hankkeen ympäristövaikutuksista niiltä osin kun ne voidaan katsoa koskevan Suomea.

Yleisesti maa- ja metsätalousministeriö huomauttaa, että Itämeren ympäristönäkökohtien ollessa kyseessä maakaasuputken rakennusvaiheen ja sen myöhemmän toiminnan aikana aiheutuviin haittojen ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon kaikki jo olemassa olevat tai valmisteltavina olevat ympäristösopimukset, –ohjelmat ja –linjaukset. Tällaisia ovat esimerkiksi Itämeren suojelukomission HELCOMin suositukset ja toimintasuunnitelma, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen vaikuttavat suojelualueet ja suojelualueverkostot, haitallisia aineita koskevat Tukholman ja Baselin sopimukset, merenkulkuun liittyvät sopimukset sekä muun muassa valmisteilla oleva EU:n Itämeri –strategia.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Kalastovaikutukset

Rakentamiseen käytettävät yli 40 metriä syvät pohja-alueet eivät ole kalastolle erityisen merkittäviä alueita eli putken olemassaolo ei aiheuta kalastolle sinänsä haittoja. Myöskään rakentamiseen liittyvät pohjalla tehtävät työt (esim. miinojen räjäyttämisen, pohjan täyttäminen) eivät aiheuta merkittäviä vaikutuksia kalastolle edellyttäen, että vesistöön kohdistuvat vaikutukset ovat ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa esitetyn kaltaiset. Riskinä kuitenkin on se, että ra-

kennusaikana pohjamateriaalia siirtyy ylempiin vesikerroksiin arvioitua enemmän ja tällöin kalastovaikutukset ovat paljon suuremmat kuin arviointiselostuksessa on arvioitu. Haittojen välttämiseksi tulee miinojen räjäyttämiseen suhtautua varauksella. Haitta-aineiden mahdollisia vaikutuksia kaloihin on arviointiselostuksessa käsitelty niukasti, esimerkiksi luvussa 8.2.3.2 ”Haitta-aineiden vapautumisen vaikutukset kaloihin” ei ole yksilöity, mistä haitta-aineista on kyse. Pohjaan sedimentoituneen dioksiinin vapautumisesta ja mahdollisesta kulkeutumisesta vertikaalisesti vaeltavien pohjaeläinten kautta pelagiaaliin ja kaloihin on tarpeen vielä arvioida.

Kalastusvaikutukset

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa hankkeen vaikutuksia kalastukselle on käsitelty ilmeisen riittämättömästi eikä siinä ole otettu huomioon alueen kaikkia mahdollisuuksia kalastukselle putken aiheuttaessa haittaa kalastukselle sen lähialueella. Silakka ja kilohaili ovat alueen tärkeimmät saalislajit, kuten ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa todetaan. Arviointiselostuksessa olisi ollut paikallaan tarkastella kalastusta ja saalista pidemmältä ajalta vuosien 2004 – 2006 sijasta, mieluiten vuodesta 1980 lähtien, jolloin tarkempi saalistilastointi alkoi. Tällä tavoin alueen merkityksestä kalastukselle saataisiin parempi ja edustavampi kuva, koska saaliit ovat olleet aikaisemmin arviointiselostuksessa esitettyihin saaliisiin nähden moninkertaisia. Tulevaisuudessa kalastus voi lisääntyä alueella huomattavasti kalan kysynnästä ja markkinatilanteesta sekä kalakantojen kehityksestä riippuen. Mikäli Itämeren turskakannan elpyminen jatkuu se voi jälleen merkittävästi esiintyä Suomenlahdella, jolloin turska olisi potentiaalinen pohjatroulauksen kohdelaji. Pohjatroulaus olisi kuitenkin mahdollisen kiellon kohteena.

Arviointiselostuksessa todetaan tarve mahdollisille putken lähiympäristöön tuleville kalastuskieltoalueille. Maa- ja metsätalousministeriö haluaa tuoda esille, että kalastuslaki tai muu kalastusta koskeva lainsäädäntö ei sisällä oikeusperustaa kaasuputkien johdosta asetettaville troolikielloille. Haittojen suuruuden arvioimiseksi voisi olla tarpeen selvittää, kuinka suurta osuutta selostuksessa esitetyistä mahdollisista troolausalueista kalastuksen varoalueet (esim. ± 1 merimaili) koskisivat. Käyttökelpoiset troolausalueet ovat jo nyt Suomenlahdella hyvin rajoitetut ja kapeat, joten mahdolliset troolikiellot voivat merkittävästi vaikeuttaa troolauستا Suomenlahdella. Mahdollisista troolauskielloista aiheutuu haittoja myös ns. välivesitroulaukselle, koska myös sitä harjoitetaan ajoittain pohjan tuntumassa kalaparvien liikkeiden mukaan tai muutettaessa troolauksen suuntaa.

Hankkeen lähtökohtana tulee olla sen toteuttamisesta aiheutuvien haittojen ja menetysten korvaaminen täysimääräisesti sekä kalastuksen harjoittajille että kalastusoikeuden haltijoille perustuen sekä edustavaan saalishistoriaan että alueen saalispotentiaaliin. Korvausten tulee kattaa koko sen ajan, jolta putki aiheuttaa haittaa ja menetyksiä.

Putkihankkeen YVA -prosessissa tulee ottaa huomioon, että suomalaisilla kalastusaluksilla on pääsy kaikkien Itämeren jäsenvaltioiden talousvyöhykkeille ja Ruotsin aluevesille aina neljään merimailiin perusviivasta laskettuna, joten hanke vaikuttaa laajemmin kuin vain Suomen talousvyöhykkeelle laskettavan putken osalta. Suomalaiset alukset saavat pyytää Suomelle Itämereltä osoitettuja vuosittaisia kalastuskiintiöitä (silakka, kilohaili, turska ja lohi) nk. EU:n vesillä kaikkien jäsenmaiden niillä vesialueilla, jotka sijaitsevat aluevesien ulkopuolella. Täten haitta kohdistuu silakan ja kilohailin troolipyynnin ohella myös turskan verkko- ja troolikalastukseen putken kulkualueella kaikkien EU:n jäsenvaltioiden talousvyöhykkeillä. Näistä vaikutuksista ei ole esitetty arviota.

Seuranta

Arviointiselostuksen luvussa 15.2.6 esitetty kalalajien seuranta ei ole esitetyssä muodossaan riittävä ja tältä osin tulee vaatia tarkempaa suunnitelmaa. Erityisesti rakentamisvaiheen vaikutukset kalastolle vaativat perusteellisen seurannan.

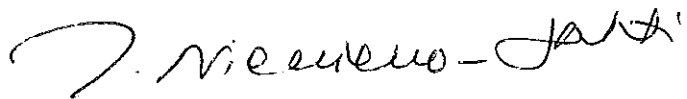
Hankkeen vaikutuksia kalastoon, kalastukselle ja merinisäkkäille tulee seurata sekä rakentamisvaiheen että putken koko merenpohjassa olon aikana.

Osastopäällikkö

Timo Kotkasaari

Ylitarkastaja

Johanna Niemivuo-Lahti